

verder in dit nummer

Hartsogen

"Zou ik langdurig ergens opgesloten worden of ziek worden, dan hoop ik dat de teksten die ik me jarenlang te binnen heb gebracht, in mij blijven zingen." Deze ontboezeming komt van Jasja Nottelman voor wie zingen erg belangrijk is in haar leven. Meditatief Moment.

2

Roel Bontan

Veertig jaar is Roel Bontan al dirigent. Hij leidt onder meer twee koren in Zuilen, waar dan ook een van de drie jubileumconcerten plaatsvindt, op 1 november. In die toernee treden ook koren in Oudevater en Harmelen op. "Voorlopig ga ik door met dit werk", zegt de gedreven musicus.

5

Intercultureel

'Een oase van intercultureel geluk'. Deze eretitel krijgt de Triumfatorkerk voor één dag in oktober, woensdag de 22-ste. Er is dan een bijzondere praiseavond. Diverse kerken over de hele wereld komen op die avond samen onder het thema 'gelukkig' ('blessed'). Kanaleneiland is één van die plaatsen.

6

Vieren

'Vier het leven' zo luidde vorig seizoen het thema van de catechese en daaraan gekoppelde kerkdiensten met en voor mensen met een verstandelijke beperking in de Domkerk. De in die tijd gemaakte foto's en andere materialen zijn te zien op een tentoonstelling tot en met 23 november.

12

GEDENKBOEK 'LEVENDE MONUMENTEN' IN DE MAAK

Half miljoen voor onderhoud kerken

Burgemeester en wethouders van de gemeente Utrecht stellen de raad in zijn begrotingsvergadering voor, een half miljoen euro uit te trekken voor het onderhoud aan de rijksmonumentale binnenstadkerken van de Protestantse Gemeente Utrecht. De PGU heeft dit verzoek aan de gemeen-

te gedaan om het onderhoud blijvend te kunnen bekostigen. Dit subsidiebedrag vloeit mede voort uit de overeenkomst die de lokale en provinciale overheid met de PGU in 1990 sloten, om bij te dragen aan onderhoud van de monumentale kerkgebouwen ter voorkoming van grootschalige restau-

raties. Enkele jaren daarvoor, in 1988, was het mede door de rijksoverheid en de provincie Utrecht gesteunde restauratieproject van de vijf kerken (Domkerk, Jacobikerk, Nicolaïkerk, Janskerk en Buurkerk) na twintig jaar afgerond.

Theo Kraft,
voorzitter van het College van Kerkrentmeesters van de PGU

De Protestantse Gemeente Utrecht (PGU) heeft in de Utrechtse binnenstad vijf rijksmonumentale middeleeuwse kerken in bezit, waarvan er vier nog wekelijks voor de eredienst worden gebruikt. Dat zijn de Domkerk, de Janskerk, de Jacobikerk en de Nicolaïkerk. De vijfde, de Buurkerk, is verhuurd aan de gemeente Utrecht ten behoeve van de huisvesting van het Nationaal Museum van Speelklok

tot Pierement. Incidenteel is de Buurkerk volgens het huurcontract nog beschikbaar voor bijeenkomsten en vieringen van de PGU.

Groot project

De vijf kerken zijn successievelijk in de jaren 1968 tot en met 1988 grondig gerestaureerd. Deze restauraties vonden plaats als één groot samenhangend project 'vijf kerken herleven', onder leiding van het bureau Van Hooft Architecten. Zij gingen ook gepaard met uitvoerige verslaglegging en veel publiciteit. Dit alles

werd precies twintig jaar geleden voltooid, reden voor de verschijning van het gedenkboek 'Levende monumenten' dit najaar. Aan dit boek doen ook de bij de PKN aangesloten Eglise Wallonne d'Utrecht met de Pieterskerk, de Evangelisch-Lutherse kerk aan de Hamburgerstraat, de Doopsgezinde Gemeente Utrecht met haar kerk aan de Oudegracht en de Remonstrantse Gemeente Utrecht met de Geertekerk mee.

Staat van nieuw

Minder algemeen bekend dan dat de kerken zijn gerestaureerd

en sindsdien een belangrijke functie vervullen in het Utrechtse religieuze, maatschappelijke en culturele leven is dat zij de afgelopen twintig jaar ook perfect 'in staat van nieuw' ten opzichte van de restauratie zijn onderhouden. Daar ligt een heldere visie aan ten grondslag, namelijk dat onderhouden beter is dan restaureren. Ten eerste omdat dit kostenbesparend is, ten tweede omdat het ons monumentale erfgoed een betere bescherming biedt.

Zie verder pagina 7: **Kapitaal voor de toekomst**

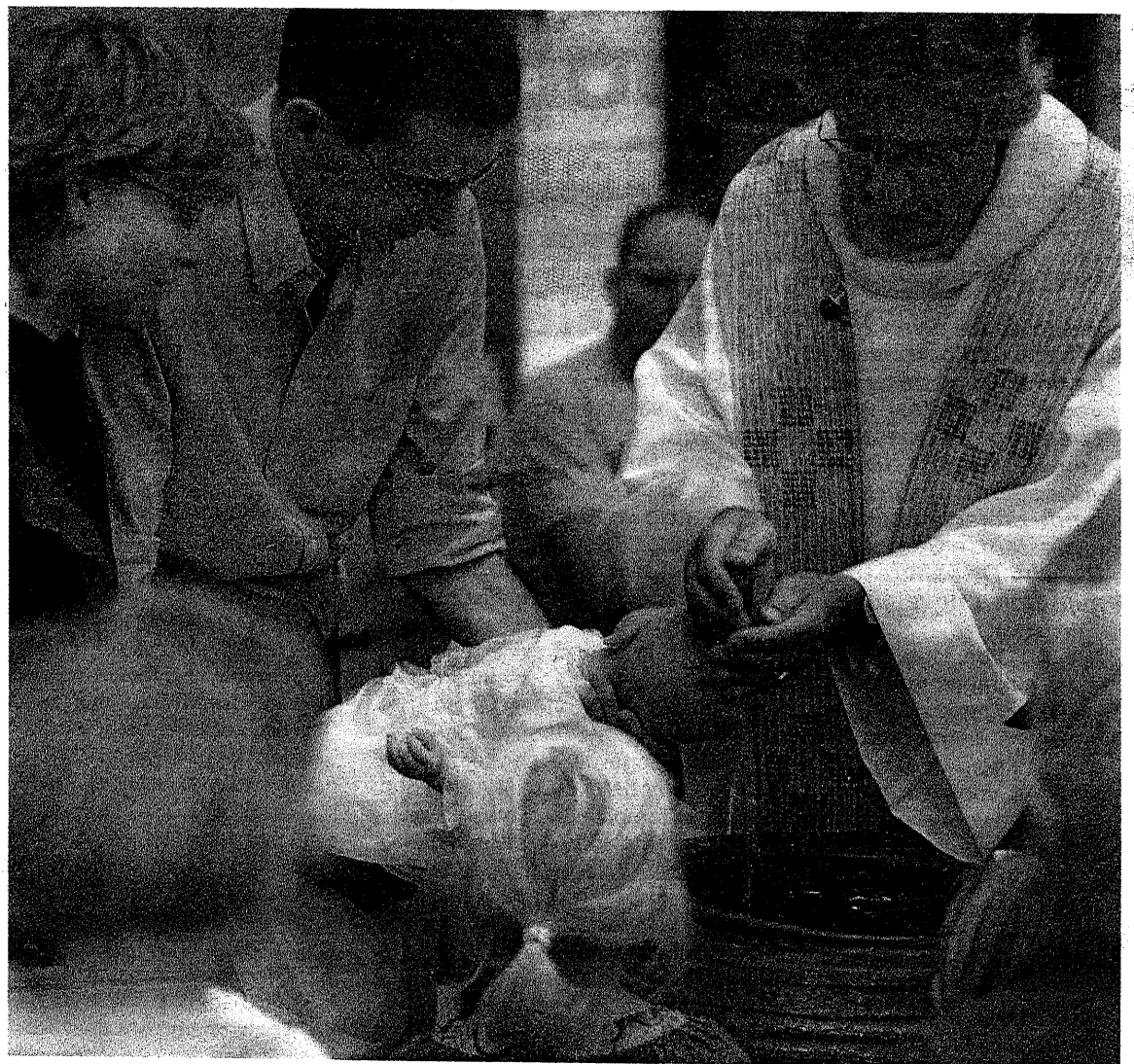
Doop in de Oranjekapel

Annemieke Schuur,
cantrix van de Oranjekapel

De dertiende zondag van de zomer, een willekeurige zondag in wijkgemeente Zuilen, vierplek Oranjekapel. Een aantal ingrediënten voor een mooie dienst zijn bijeengebracht: doopouders Marloes Biermans en Thomas Telkamp, beiden met enige regelmaat muzikaal actief in de kapel. Marloes heeft deelgenomen aan het liturgiebeeraad. Hun zoon Anne Franciscus Johannes, geboren op 11 juni; doopkleed en doopjurk uit de familie Telkamp.

Voorts een van onze 'vaste' gastvoorgangers ds. Hans Uytengaard. Verder de cantorij van de Oranjekapel, die wekelijks haar stem laat horen en voor deze gelegenheid onder andere een onberijmde psalm uit de nieuwe bundel 'Voor de liefste een lofzang' zingt, op teksten van ds. Pieter Oussoren, muziek van Jelle Stellingwerf en zetting voor deze gelegenheid van Karel Demoet. "De ENE is ontfermend en genadig, lankmoedig, overvloedig in vriendschap."

Een sopraan (José Biermans), een sax (Niels Verweij) en een viool (Mirjam van den Berg) die samen aan het begin van de dienst de toonzetten met een muzikale bewerking van Karel Demoet van de tekst van Sytze de Vries:
*In de schoot van mijn moeder geweven,
als een wonder bereid,*

* Kinderen rond de doopvont in de Oranjekapel, bij de doop van Anne Franciscus Johannes Telkamp (foto Birgit Telkamp).

*aan het licht toegewijd,
gaf Jouw liefde al vorm aan mijn leven.*
Kinderen die de doopvont vullen en rondom de doopvont alles meebelevan.

Met alle aanwezigen de gemeenschap van brood en wijn vieren
*v. Gij, louter licht, en bron van eeuwig leven
a. Verlaat ons niet.
v. Gij ware herder, zoon van*

*Israël, zoon van God,
a. Breek ons uw brood.
v. Gij, lam van God, brood uit de hemel,
a. Voed ons en weid ons.*
Kortom, het was een feest!

Evensong in teken van Ralph Williams

Tijdens de Choral Evensong op 12 oktober in de Engelse Kerk te Utrecht wordt Ralph Vaughan Williams herdacht. Ralph Vaughan Williams (RVW) werd op 12 oktober 1872 geboren in Down Ampney in het Engelse graafschap Gloucestershire. In Engeland, maar ook in Holy Trinity Church, wordt zijn invloed op de muziek herdacht op zijn geboortedag en vijftig jaren na zijn dood. De Aartsbisschop van Canterbury, dr Rowan Williams, is van mening dat wereldwijd op zondag 12 oktober aan RVW aandacht zou moeten worden besteed vanwege zijn bijdrage aan de kerkmuziek. En dat is opmerkelijk want RVW was geruime tijd een atheïst, en later een agnost. In 1899 verliet hij zijn post als organist van St. Barnabas in Zuid Londen vanwege een meningsverschil met de voorganger. In 1904 werd hij gevraagd als coördinator voor het nieuwe gezangenboek, de 'English Hymnal'. RVW zocht enthousiast naar de beste melodieën uit Engelse, Franse, Duitse en andere bronnen. Hij verleende componisten opdracht om nieuwe muziek te schrijven of volksliederen te bewerken. Ook zelf schreef hij nieuwe gezangmelodieën of arrangeerde bestaande wanneer er niets gangbaars te vinden was voor bekende liederen. Maar als hij dan een heel krachtige melodie had gevonden liet RVW een nieuwe tekst schrijven. Het liedboek is een groot succes geworden en werd in 1986 opgevolgd door het 'New English Hymnal'. Tijdens de Choral Evensong in de Engelse kerk van Utrecht staat Williams' anthem 'O taste and see' centraal. De tekst is van Psalm 34 vers 8. Ook zingen de aanwezigen twee gezangen aan welke hij een bijdrage heeft geleverd. Het zijn 'Come down, O love divine' (op zijn melodie Down Ampney) en 'Rise and hear the Lord is speaking' (in een bewerking van hem). Van andere componisten worden 'I cannot tell why he, whom angels worship' en 'The works of the Lord are created in wisdom' gezongen. De Choral Evensong is hoofdzakelijk gebaseerd op teksten uit de Bijbel. Het zijn de Responses en de twee lezingen uit Spreuken 3 en de eerste Brief van de apostel Johannes. Psalm 139 wordt gezongen op de Anglican chant van Goodenough. De canticles, Maria's Magnificat en Simeon's Nunc Dimittis, zijn getoonzet in D groot door Sir Arthur Herbert Brewer (1865-1928). De Responses zijn van de hand van Harrison Oxley. Hij werd in 1933 geboren en was van 1957 tot 1984 organist van de kathedraal van Bury St Edmunds in Suffolk. Choral Evensong wordt gehouden op zondagmiddag 12 oktober en begint om 14.30 uur. Bij de uitgang staat een schaal voor een vrijwillige bijdrage. De Engelse Kerk is te vinden aan het Van Limburg Stirumplein, vlak bij het Wilhelminapark. De volgende Evensong in deze kerk is op zondag 9 november (Remembrance Sunday).

VISIE: ONDERHOUDEN IS BETER DAN RESTAUREREN

Kapitaal voor de toekomst

(vervolg van voorpagina)

De Hervormde Gemeente te Utrecht, nu de PGU, heeft destijds met de gemeente en de provincie Utrecht, die evenals het rijk de restauraties voor een belangrijk deel subsidieerden, een meerjaren-overeenkomst gesloten om het onderhoud op lange termijn veilig te stellen. Deze overeenkomst, gesloten in 1990, geldt dertig jaar en wordt elke tien jaar geëvalueerd en bijgesteld. Er is een kapitaal gevormd dat momenteel ruim € 3.800.000 (3,8 miljoen euro) groot is waarvan driekwart door de PGU is bijeengebracht. De rest is door de gemeente en de provincie Utrecht ter beschikking gesteld. Met de renteopbrengst hiervan wordt het niet-subsidiabele onderhoud van de rijksmonumentale binnenstadskerken gefinancierd.

In de lopende periode 2000-2009 is voor het onderhoud van de vier kerken jaarlijks € 233.000 begroot. Hierin is € 120.000 begrepen aan subsidieel onderhoud waarover vijftig procent subsidie wordt verstrekt via de zogeheten BRIM-regeling (Besluit Rijksregeling Instandhouding Monumenten).

Dit is een kwart van de in totaal benodigde financiële middelen; driekwart moet dus uit de exploitatiebijdrage van de kerken (circa € 30.000 per jaar) en het Kapitaal Groot Onderhoud worden gefinancierd. Vanwege rente-inkomstendalingen, inflatie en kostenstijgingen was een aanzienlijke verhoging van het fondskapitaal tot het huidige niveau noodzakelijk.

* Interieur van de Buurkerk, een van de vele prachtige illustraties in het boek 'Levende monumenten' dat medio november verschijnt (foto Maarten Buruma).

Het doel is het Kapitaal Groot Onderhoud per 2010 op een niveau van € 5 miljoen te brengen.

Prognose

Op basis van de prognose voor het uit te voeren groot onderhoud stelde het College van Kerkrentmeesters van de PGU vast dat in totaal een Onderhoudsfonds van vijf miljoen euro per 2010 nodig is. In 2005 stelde de gemeente Utrecht hiervoor € 250.000 beschikbaar. De betrokken wijkgemeenten en ondersteunende stichtingen, alsmede verenigingen binnen de PGU brachten samen eenzelfde bedrag bijeen.

Zo besloot de beheercommissie Janskerk de onderhoudscycli van de PGU geheel aan te houden in de exploitatie van deze kerk. In 2007 werd vanuit de jaarrekening 2007 PGU € 700.000 voor het Kapitaal

Groot Onderhoud ter beschikking gesteld. En er werd - opnieuw - een Commissie Fondsenwerving Rijksmonumentale Binnenstadskerken PGU opgericht.

Einddoel

Het college van B en W heeft de gemeenteraad voorgesteld een bijdrage namens de gemeente Utrecht te leveren in 2008 van € 500.000. Daarmee komt het Onderhoudsfonds op circa 4,3 miljoen euro, waardoor een zeer belangrijke stap kan worden gezet naar het bereiken van het einddoel. Ook met de provincie Utrecht worden belangrijke gesprekken over dit onderwerp gevoerd. Het eigen Utrechtse aandeel in deze problematiek wordt hiermee voor het grootste deel opgelost.

De gezamenlijk geweten verantwoordelijkheid voor het goed behouden en onderhouden van dit historische erfgoed wordt

hiermee scherp onderkend.

De in 2011 geplande overgang naar de BRIM-regeling voor kerken baart zorgen, omdat het door de voor elke kerk gestelde subsidiemaximum een aanzienlijke verslechtering zal betekenen. In Utrecht komt daar de problematiek van de zeer grote kerken in casu de Domkerk nog bij. De PGU, die een sluitende begroting kent, zal dit verschil in de toekomst niet alleen op kunnen vangen. In Utrecht wordt hier nu al decennia lang door de verschillende betrokken partijen goed op ingespeeld en heeft er kapitaalvorming voor onderhoud plaatsgevonden. De BRIM-regeling zoals nu voorgesteld voor 2011, zal onverantwoordelijke gevolgen hebben voor het onderhoud van veel kerkgebouwen. Landelijk wordt thans druk uitgeoefend voor een betere BRIM-regeling voor kerken. Hiervoor moet meer geld voor de BRIM door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen ter beschikking worden gesteld.

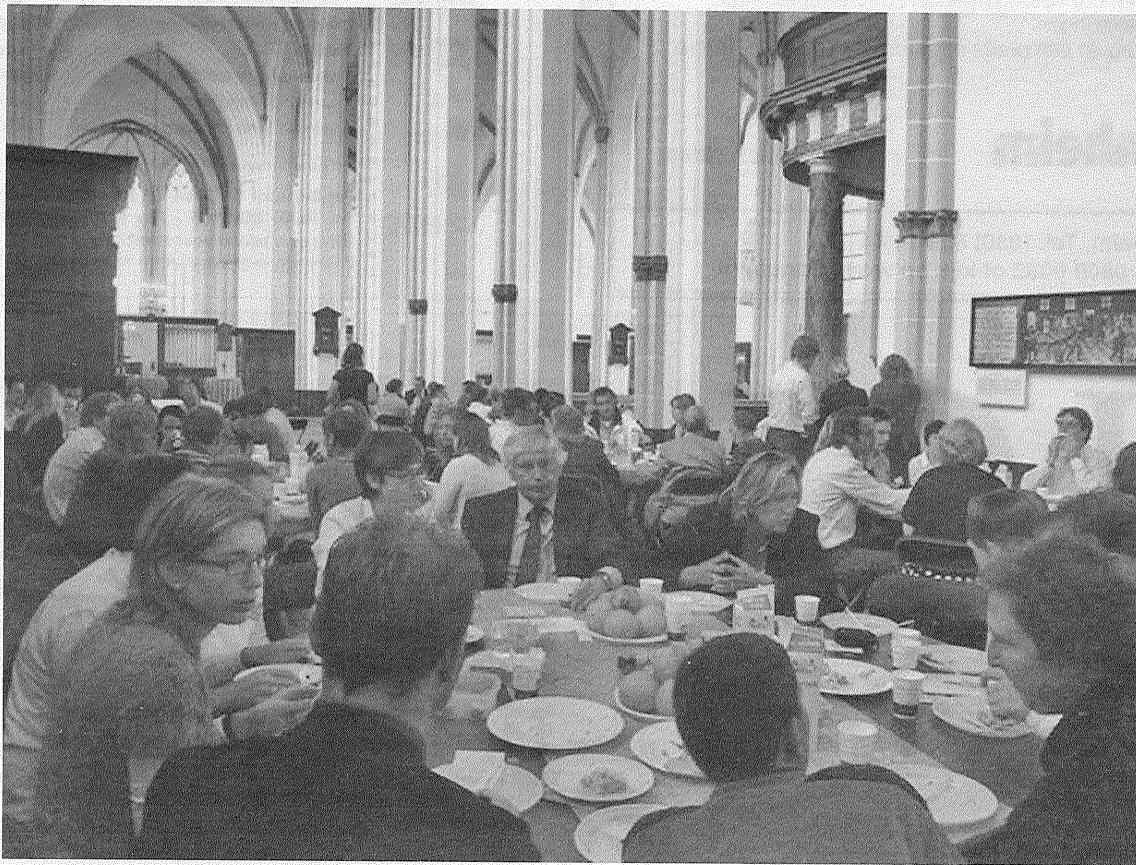
Aanvulling

In de afgelopen jaren heeft de PGU het financiële tekort van het Onderhoudsfonds voor de rijksmonumentale gebouwen van de PGU, dat ongeveer een miljoen euro bedroeg, eveneens kunnen aanvullen waardoor een goed evenwicht binnen de stad is gerealiseerd.

De kerkgebouwen van de PGU die de gemeentelijke monumentenstatus hebben, maken een dankbaar gebruik van de door de gemeente Utrecht ontworpen en van kracht zijnde regeling. Elk jaar vindt er overleg met de gemeente Utrecht plaats over de gemeentelijke en rijksmonumentale kerkgebouwen. Om de twee jaar is er gezamenlijk overleg met gemeente en provincie over de situatie van de rijksmonumentale kerkgebouwen.

Twee kerken van de PGU in de buitenwijken zijn onlangs gemeentelijk monument geworden, wat ook voor deze kerken de mogelijkheid van gemeentelijke subsidie oplevert. De gemeente Utrecht draagt hiermee in belangrijke mate bij aan het onderhouden van dit vitale deel van de opgebouwde samenleving in de stad.

Smakelijke start seizoenen Jacobijkerk

Afgelopen zondag begon in de Jacobijkerk het nieuwe seizoen. Na de ochtenddienst was er een presentatie van diverse activiteiten. Met een smakelijke maaltijd en een sing-inn werd het geheel afgesloten. (Foto Diederik Kats).